

Där havet är fullt av öar

Berättelse

Längs Sveriges kuster ligger tusentals öar tätt tillsammans i havet. Ett sådant område kallas en skärgård. I en skärgård finns allt från stora, skogklädda öar till små klippor som knappt sticker upp ur vattnet. De allra minsta kallas kobbar och skär, och det är just orden "skär" som har gett skärgården dess namn.

Sveriges största skärgård breder ut sig öster om Stockholm. Den består av omkring 30 000 öar och sträcker sig ungefär 80 till 100 kilometer från staden ut mot det öppna havet. Trots det stora antalet öar är bara ett par hundra av dem bebodda året om. På de övriga finns mest sommarstugor, eller ingenting alls.

Men skärgård finns på fler ställen än i Stockholm. På västkusten, norr om Göteborg, ligger Bohusläns skärgård med sina släta granitklippor mot Skagerrak. På sydkusten finns Blekinges skärgård, som är grönare och har lummiga öar med lövträd. På så sätt ser landets skärgårdar ganska olika ut, beroende på var i Sverige de ligger.

Eftersom de flesta öar saknar broar tar man båten dit. I Stockholms skärgård sköts en stor del av trafiken av Waxholmsbolaget, vars vita båtar har trafikerat öarna ända sedan 1869. De stannar vid hundratals bryggor och fungerar nästan som bussar på vattnet, både för dem som bor kvar och för besökare.

På sommaren reser många ut till öarna för att bada och njuta av naturen. Tack vare allemansrätten får man röra sig fritt ute, även på mark som någon annan äger, så länge man inte stör eller förstör. På klipporna och vid vikarna ligger ofta små röda stugor med vita knutar, en bild som många förknippar med den svenska sommaren. För en del betyder skärgården semester och bad, för andra ett helt vanligt hem året runt.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
skärgård	ett kustområde med många öar, kobbar och skär
skogklädd	täckt av skog
kobbe	en mycket liten ö av klippa
bebodd	en plats där det bor människor
granit	en hård, ofta grå bergart (sten)
lummig	grön och full av träd och växter
lövträd	träd som tappar löven på hösten, t.ex. björk eller ek
trafikera	regelbundet gå eller köra en viss sträcka

ORD	FÖRKLARING
brygga	en plats vid vattnet där båten lägger till
vik	en del av havet som går in i land
knut	hörnet på ett trähus

Läsförståelsefrågor

- Varför kallas området en "skärgård"?
 - För att det ligger nära en stor stad.
 - För att det är fullt av öar och små klippor som kallas skär.
 - För att det bara finns där på sommaren.
- Hur tar man sig oftast ut till öarna i Stockholms skärgård?
 - Med båt, eftersom öarna för det mesta inte har någon bro.
 - Med tåg över en lång bro.
 - Till fots på en stig längs kusten.
- Vad är skillnaden mellan Bohusläns och Blekinges skärgård enligt texten?
 - Den ena ligger i Sverige och den andra i Norge.
 - Bohuslän har kala granitklippor, medan Blekinge är grönare med lövträd.
 - Den ena har öar och den andra har bara fastland.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Stockholms skärgård är Sveriges största.
 - Alla 30 000 öar har människor som bor där hela året.
 - Waxholmsbolagets båtar har gått i skärgården sedan 1800-talet.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Det finns skärgårdar både på öst-, väst- och sydkusten i Sverige.
 - Man får röra sig fritt i naturen även på öar som någon annan äger.
 - De röda stugorna i skärgården är dyrast i hela Sverige.
- Texten säger att båtarna "fungerar nästan som bussar på vattnet". Förklara med egna ord vad som menas med det.
- Varför ser Sveriges skärgårdar olika ut på olika ställen? Svara med stöd i texten.
- Texten säger att skärgården för en del betyder semester och för andra ett vanligt hem. Vad tror du är skillnaden mellan att vara där på sommaren och att bo där hela året?

Facit

1. För att det är fullt av öar och små klippor som kallas skär.
1. Med båt, eftersom öarna för det mesta inte har någon bro.
1. Bohuslän har kala granitklippor, medan Blekinge är grönare med lövträd.
1. ja b) nej (bara ett par hundra öar är bebodda året om) c) ja (sedan 1869)
1. ja b) ja c) det står inte i texten (texten säger inget om priset på stugorna)
- Exempel på svar: Båtarna går regelbundet och stannar vid många bryggor, så att folk kan kliva på och av på olika öar, ungefär som en buss men på vattnet.
- Exempel på svar: Skärgårdarna ligger i olika delar av landet, och naturen är olika där. I Bohuslän finns hårda granitklippor, medan Blekinge är grönare med lövträd och varmare vatten.
- Exempel på svar: På sommaren är man där för att bada och ha semester när det är varmt och ljukt. Bor man där hela året får man också uppleva vintern, då det är kallt och mörkt och turisterna har åkt hem, och man måste ta båten för att handla och hämta posten.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för arbete med geografi och jämförelser (öst-, väst- och sydkust) och för att öva ord om natur och hav. Fråga 3 och 7 tränar att jämföra, fråga 8 är en inferensfråga om vardag kontra semester. Tema: Sveriges natur och årstider. Koppla gärna till konceptet allemansrätten, och lyft att texten medvetet nämner flera skärgårdar så att bilden inte blir ensidigt Stockholm.

Diskussionsfrågor

- Texten beskriver hur många hör ihop skärgården med sommaren. Finns det en plats eller årstid som du själv förknippar med semester och vila?
- Hur skulle det vara att bo på en ö där man måste ta båten för att handla och åka till jobbet? Vilka fördelar och nackdelar ser du?
- Vore det bättre att bygga broar till fler öar, eller är det bra att de bara nås med båt? Motivera.
- **Skriv (4–5 meningar):** Beskriv en kust, en sjö eller en ö som du tycker om, i Sverige eller i ett annat land. Hur ser det ut där, och vad gör du på platsen?

Källor och faktagranskning

- Länsstyrelsen i Stockholms län – Skärgårdsfakta (Fakta 2015:6): <https://archipelagobusiness.nu/wp-content/uploads/2020/06/County-Board-of-Stockholm-2015-Sk%C3%A4rg%C3%A5rdsfakta-%E2%80%93-Grafiska-kartor-2015.pdf>
- Nationalencyklopedin (NE), uppslagsord: Stockholms skärgård – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/stockholms-sk%C3%A4rg%C3%A5rd>
- Waxholmsbolaget / Skärgårdstrafiken – om båttrafiken i Stockholms skärgård: <https://waxholmsbolaget.se/>

- Wikipedia – Bohusläns skärgård (västkusten): https://sv.wikipedia.org/wiki/Bohusl%C3%A4ns_sk%C3%A4rg%C3%A5rd

Fakta granskad i juni 2026 mot Länsstyrelsen i Stockholms läns skärgårdsfakta, NE och Waxholmsbolaget. Nyckelfakta: En skärgård är ett kustområde med många öar, småöar (kobbar) och skär. Stockholms skärgård är Sveriges största, med omkring 30 000 öar, varav bara ett par hundra är bebodda året om. Den saknar formella gränser men brukar räknas sträcka sig ungefär 80–100 km från fastlandet ut mot öppna havet (och ca 150 km längs kusten i nord-sydlig riktning). Många öar nås med skärgårdsbåtar; Waxholmsbolaget har trafikerat skärgården sedan 1869 och stannar vid hundratals bryggor. Allemansrätten gör att man får röra sig fritt i naturen även på öar som någon annan äger. OSÄKERHET/VARIATION: antalet öar och skärgårdens utbredning anges olika i olika källor eftersom området inte har exakta gränser och även mycket små skär kan räknas. VIKTIGT: skärgårdar finns även på väst- och sydkusten (Bohusläns skärgård vid Göteborg, Blekinges skärgård på sydkusten) – texterna lyfter detta så att bilden inte blir ensidigt Stockholm.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.